

МОДУЛИ ТРЕНИНГИ

“ФАНДРАЙЗИНГ, ТАҲИЯИ БУҶА ВА БАНАҚШАГИРӢ”

ДУШАНБЕ

соли 2022

РЎЗИ ЯКУМ

Қисми мукаддимавӣ

Вақти умумӣ – 40 дақиқа

- Қисми ифтитоҳӣ. Шодбошӣ.
- Мақсади тренинг
- Интизориҳо
- Қоидаҳо

Сессияи 1. Муайян кардани мафҳуми «фандрайзинг» (40 дақ.)

Саволҳои пӯшида ва кушода, муҳокимаи умумӣ

Қадами 1. Аз иштирокчиён хоҳиш кунед, ки оиди мафҳуми “фандрайзинг” чӣ маълумоте доранд, баён кунанд.

Баъди лексияи хурд ба иштирокчиён хотиррасон намоед, ки фандрайнг дар фаъолияти ҳамаҷунбонаи ташкилоти онҳо доимо воҷеб аст.

Қадами 2. Ба иштирокчиён якчанд савол диҳед, ки барои фаҳмидани сарчашмаҳои маблағгузори фаъолияти онҳо нигаронида шуда бошанд.

-Шумо кадом намуди дастгирии молиявиро медонед?

-Чи бояд кард, то ки хоҳиши ба ташкилоти шумо ёри расонидан пайдо шавад?

-Ба маблағгузор чи тавр бояд муносибат кард?

Эзоҳ барои тренерҳо: баъди презентатсия фаҳмиши иштирокчиёнро ба он оваред, ки **Фандрайзинг** – ин ҳушкӯҷа ва ҷалби мақсадноки

захираҳои донорон барои амалӣ намудани фаъолияти аҳамияти иҷтимоӣ дошта (лоухаҳо, барномаҳо, маъракаҳо (аксияҳо)).

Танаффус барои қаҳванӯшӣ: 30 дақиқа

Сессияи 2. Муайян кардани принципҳои асосии фаъолияти фандрайзингӣ. Фандрайзинг ва ҷанбаҳои ҳуқуқии он дар ҚТ (50 дақ.)

Ҳуҷуми зеҳнӣ.

Қадами 1. Савол диҳед ва ҷавобҳоро дар қоғаз нависед:

-бо кадом сабабҳо одамон (ё донорҳо) барои амалӣ намудани фаъолияти Шумо пул ҷудо мекунад?

Эзоҳ барои тренерон: ҷавобҳои иштирокчиёнро бо презентатсия пурра кунед

Қадами 2. Презентатсия ва муҳокимаи умумӣ.

Принципҳои асосии фандрайзинг.

Сессияи 3. Шаклҳо ва методҳои фандрайзинг. (1 соат)

Қадами 1. Ҳуҷуми зеҳнӣ (ҲЧ). (10 дақ.) *Ба воситаи саволҳо яқоя бо иштирокчиён*

намудҳо ва методҳо (роҳҳои мувоҷиҳат ба доноронро дида бароед.

Ҷавобҳои иштирокчиёнро бо презентатсия пурра намоед (10 дақ.)

қадами 2. Кор дар гуруҳҳои хурд ва муҳокимаи коркардҳо. (15+20 дақ.)

Иштирокчиёнро ба 3 гуруҳ тақсим намуда супориш диҳед, ки нақшаи 3 намуди фандрайзингро тартиб диҳанд: 1. мувоҷиҳат ба донори эҳтимоли тавассути мактуб (мувоҷиҳат бо телефон), 2. маъракаи иттилоотӣ (рекламная кампания), 3. барномаи телевизионӣ

қадами 3. Ҷанбаҳои ҳуқуқии фандрайзинг дар ҚТ. (15 дақ.)

Презентатсия ва муҳокимаи умумӣ

Танаффус барои хӯроки нисфирӯзӣ ва машқи нерудиханда (1 соату 10 дақиқа)

12:40-13:50

Сессия 4. Лоиҳаҳои иҷтимоӣ. Иштибоҳҳои умумӣ ҳангоми таҳияи лоиҳаҳои иҷтимоии созмонҳои ғайридавлатӣ. (2 соату 30 дақиқа).

қадами 1. Дида баромадани мафҳумҳо. (20 дақ.) Ба иштирокчиён савол диҳед, ки зеро мафҳумҳои “лоиҳа”, “грант”, “донор” чиро мефаҳманд. Ҷавобҳои иштирокчиёно бо презентатсия пурра намоед.

қадами 2. Проблема чист? (20 дақ.) Аз иштирокчиён пурсед, ки “проблема чист?”. Баъди лексияи хурд бо презентатсия ҷавобҳои иштирокчиёноро пурра кунед.

қадами 3. Омӯзиши эҳтиёҷот ва баёни проблема (50 дақ.) Кор дар гуруҳҳои хурд: гуруҳҳои корӣ тартиб дода супориш диҳед, ки проблемаеро интихоб намуда онро дуруст баён кунанд.

Танаффус барои қаҳванӯшӣ (15 дақ.)

қадами 4. Мақсад ва вазифаҳои лоиҳа. (30 дақ.) ҲЗ. “Мақсад чист?”, “вазифа чист?”. Ҷавобҳои иштирокчиёноро бо презентатсия пурра намоед.

Қадами 5. Мақсад ва вазифаҳои лоиҳа. (45 дақ.) Кор дар гуруҳҳои корӣ. Мақсаду вазифаҳои лоиҳаҳои худро аз рӯи меъёрҳои **СМАҚТ** тартиб диҳед.

Ҷамъбасти рӯз (10 дақ.) Аз иштирокчиён пурсед, ки оё онҳо оиди мавзӯ савол доранд. Ба иштирокчиён барои фаъолияти хубашон миннатдорӣ баён кунед. Иштирокчиёноро огоҳ намоед, ки дар рӯзи дуюм ба онҳо калкулятор лозим мешавад.

РЎЗИ ДУЮМ

Арзёбии рӯзи гузашта

Аз иштирокчён пурсед, ки рӯзи гузашта барои онҳо чӣ хотирмон буд?
Баҳои рӯзи гузаштаро эълон кунед ва дархостҳоро бихонед.

Сессияи 4. Лоиҳаҳои иҷтимоӣ. Иштибоҳҳои умумӣ ҳангоми таҳияи лоиҳаҳои иҷтимоии созмонҳои ғайридавлатӣ (давомаш). (45 дақиқа)

Қадами 6. Тартиб додани нақшаи фаъолият оиди иҷрои лоиҳа (ҲЗ).(15 дақ.). Ба иштирокчиён саволҳо диҳед:

Чӣ бояд кард, то ки вазифаҳоро иҷро намоед?

- Муайян намудани мушкилот (проблема)
- Муайян кардани қадамҳои мушаххас
- Тартиб додани нақшаи фаъолият оиди муваффақ шудан ба иҷрои вазифа

Нақша чист?

- Фаъолияти пайдарпай, ки ба иҷрои вазифаҳо нигаронида шудааст.

Нақша барои чӣ тартиб дода мешавад?

- Барои он, ки фаъолиятҳо (нақшаҳо) оиди иҷрои ҳар як вазифа муайян карда шаванд.
- Шахсони масъули иҷрокунанда муайян шаванд
- Захираҳои, ки барои амалӣ шудани вазифаҳои лоиҳа заруранд, муайян гарданд.

Нақшаи фаъолият аз кадом қисмҳо бояд иборат бошад?

- Фаъолият
- Мухлат/давомнокӣ
- Иҷрокунандагон/ шахсони масъул
- Захираҳои зарурӣ
- Сарчашмаи захираҳо

- Натиҷаҳое, ки интизорем

Эзоҳ барои тренер: Фаҳмонед, ки қисми «Натиҷаҳое, ки интизорем» барои баҳо додан ба ин ё он фаъолият ва муваффақият зарур аст, ба ибораи дигар, муайян кардан осон мегардад, ки аъзоёни ТҒД ба он чизе, ки ба нақша гирифта буданд, муваффақ гардиданд ё не. Илова бар ин донишмандони натиҷаҳои интизорӣ (он чизе, ки дар интиҳо ба даст меояд) ба иҷрокунанда /масъулин фаҳмидани вазифаи ба душашон гузоштаро осон мекунад.

Қадами 7. Кор дар гуруҳҳои хурд. (30 дақ.) Дар гуруҳҳои корӣ нақшаи лоиҳаи худро тартиб диҳед.

Сессияи 5. Сарчашмаҳои маблағгузори СҒД. Буҷа ва намудҳои он. (30 дақ.)

Қадами 1. Муайян кардани мафҳуми «буҷаи лоиҳа». (15 дақ) Ба иштирокчиён савол диҳед ва ҷавобҳоро дар варақа нависед:

Буҷа чист?

- Буҷа-ин нақшаи молиявӣ
- Буҷа-ин тарҳи(сметаи) хароҷотҳо ва даромадҳо
- Буҷа – ин ҳуҷҷати нишондиҳандаи арзиши иҷрои лоиҳа

Эзоҳ барои тренер: Диққати иштирокчиёнро ба он ҷалб намоед, ки дар буҷаи лоиҳа даромадҳо мавҷуд нестанд, ба ибораи дигар ин сметаи хароҷотҳост.

- Буҷаи лоиҳа барои чӣ тартиб дода мешавад?

- Барои муайян кардани он, ки худ чи қадар маблағ ва захираҳо дорем, ба мо чи қадар маблағ ва захираҳо лозиманд. Барои муайян намудани арзиши умумии лоиҳа.

- буча аз кадом моддаҳои хароҷот иборат мешавад?

- Музди меҳнат
- маводи канселарӣ
- *Хароҷотҳои бевосита ва хароҷотҳои бавосита чист? Кадом моддаҳои хароҷотро аз рӯйхат мо ба хароҷотҳои бевосита ва кадомашро ба хароҷотҳои бавосита дохил карда метавонем?*

Хароҷотҳои бевосита -- хароҷотҳоест, ки бе онҳо иҷрои лоиҳа ғайриимкон аст (масалан, барои гузаронидани семинарҳо)

Хароҷотҳои бавосита – кумакҳо (масалан, пардохти маблағи барк, иҷораи бино ва ғ.)

Қадами 2. Кор дар гуруҳҳои хурд. Бучаи лоиҳаи худро тартиб диҳед (15 дақ).

Танаффус барои қаҳванӯшӣ: 30 дақиқа

Қадами 3. Раванди бучасозӣ. (30 дақ)

Муаррифии коркардҳои иштирокчиёноро ташкил кунед. Аз дигарон хошиш кунед, ки савол диҳанд, андешаҳои онро баён намоянд ва ё эродҳои интиқодияшонро изҳор кунанд.

Қадами 4. Презентатсия. Хатогоҳи ҳангоми таҳияи бучаи СҒД (30 дақ.)

Қадами 5. Мудирияти молиявии ТҒД. (40 дақ)

ҲҶ. Аз иштирокчиён пурсед, ки кадом ҳуҷҷатҳои молиявиро медонанд?
Ҷавобҳоро қайд кунед.

Ба иштирокчиён оиди ҳуҷҷатдории молиявӣ маълумот диҳед. Қайд намоед, ки ҳуҷҷатҳои асосии молиявӣ дар ташкилот китоби хазинадорӣ, ведомости пардохти саҳмҳо, ҳуҷҷатҳои аввалиндараҷаи молиявӣ ба ҳисоб мераваанд.

Қадами 5. Мудирияти молиявӣ. Кор дар гурӯҳҳои хурд. Ба гурӯҳҳои корӣ супориш диҳед, ки ведомости пардохти маоши кормандони асосии лоиҳаи худро тартиб диҳанд.

Танаффус барои хӯроки нисфирӯзӣ ва машқи нерудиханда (1 соату 10 дақиқа)
12:40-13:50

Сессияи 6. Таҳлили муҳияти аҳамиятноки ТҒД. (1 соати 5 дақиқа)

Қадами 1. ҲЗ, лексия ва муҳокимаи умумӣ. Муҳияти аҳамиятноки ТҒД чист? Кӣ ба фаъолияти ТҒД метавонад кӯмак расонад. Диаграммаи Венн. (15 дақ.).

Саволи умумӣ: *stakeholders* чист?

Эзоҳ барои тренер: Агар ҷавобҳо набошанд. Пурра кунед.

- Тарҷума аз англисӣ: "онҳое, ки гӯшт доранд(гӯшти лаҳм)"
- Stakeholders- ин муҳити аҳамиятноки ТҒД
- Унсурҳои муҳити аҳамиятноки ТҒД
- Ашхосе, аз ҳалли ин ё он мушкилот манфиат мегиранд

Лексияи хурд. “Таҳлили-SWOT”.

SWOT – ин ихтисора аз калимаҳои англисӣ:

Strengths - тавоноӣ, нуру(қувва); паҳлуҳои қавии ташкилоти Шумо

Weaknesses - заифӣ; паҳлуҳои заифи ташкилоти Шумо;

Opportunities - имконот; он чизе, ки ташкилот имкон дорад, имконоти муҳит

Threats - хавф, таҳдидҳо. Он мушкилоте, ки ба ташкилот таҳдид мекунад

Баъдан тренер дар маркази варақи калон доирача кашида, ташкилот ва ашхоси муҳим (манфиатдорро) барои ТҒД бо ёрии иштирокчиён муайян мекунад.

Қадами 2. Кор дар гурӯҳҳои хурд. (50 дақ.). Муҳити аҳамиятнокро барои лоиҳаҳои худ муайн кунед ва саҳми ҳар кадоми онҳоро шарҳ диҳед.

Танаффус барои қаҳванӯшӣ: 30 дақиқа

Сессия 7. Хатогихои асосии фандрайзерҳо. (1 соату 20 дақиқа)

Қадами 1. Кор дар гуруҳҳои хурд. Дар гуруҳҳои корӣ сабабҳои нокомии лоиҳаҳои зеринро номбар кунед:

Гуруҳи 1. Лоиҳае, ки мақсадаш баланд бардоштани дараҷаи некӯаҳволии занон тавассути фурӯши маҳсулоти худсохти онҳо буд, ба муваффақият ноил нашуд.

Гуруҳи 2. Лоиҳае ки баланд бардоштани дараҷаи маълумоти модарон оиди масъалаҳои ғизодиҳӣ ва тандурустии кӯдаконро мақсад гузошта буд, иштироки фаъолонаи занонро ноил нашуд ва дар ниҳоят ба ҳолати саломатии кӯдакон тағйироте наовард

Гуруҳи 3. Сохтмони фабрикаи нассочӣ барои занон мушкилоти бекорӣ занонро ҳал накард.

Қадами 2. ҲЧ. Чиро ҳангоми таҳияи лоиҳа бояд ба инобат гирифт? (10 дақ.)

Ҷавобҳои иштирокчиёнро ба қоғаз нависед.

Қадами 3. Ҷавобҳои иштирокчиёнро бо презентатсияи “Иштибоҳҳои маъмулӣ ҳангоми таҳияи нақшаи фандрайзинг” пурра кунед (20 дақ.).

Қадами 4. Кор дар гуруҳҳои хурд. Роҳҳои бартарафсозии камбудии фандрайзингӣ. (50 дақ.). Дар гуруҳҳои корӣ дар асоси лоиҳаҳои худ бо дарназардошти хатоҳои маъмулӣ роҳҳои пешгирии онҳоро муайян кунед.

Ҷамъбасти рӯзи дуюм (10 дақ.) Аз иштирокчиён пурсед, ки оё онҳо оиди мавзӯ савол доранд. Ба иштирокчиён барои фаъолияти хубашон миннатдорӣ баён кунед.

РЎЗИ СЕЈОМ

Арзёбии рӯзи гузашта

Аз иштирокчён пурсед, ки рӯзи гузашта барои онҳо чӣ хотирмон буд?

Баҳои рӯзи гузаштаро эълон кунед ва дархостҳоро бихонед.

Сессияи 8. Маркетинг ва қисмҳои таркибии он. (1 соати 10 дақиқа)

Қадами 1. **Ҳуҷуми зеҳнӣ ва презентатсия. (20 дақ)** А) Маркетинг чист?

Б) Оё барои ТҒД маркетинг зарур аст? Ҷавобҳоро по презентатсияи хурд пурра намоед.

Қадами 2. Кор дар гурӯҳҳои хурд (30 дақ).. Аз омилҳои номбаршуда, кадомашро бо роҳи маркетинг идора кардан мумкин кадомашро не?

- Интихоби бозор.
- Баҳ рабарандагон(бенефитсиарҳ о).
- рақ обат.
- Интихоби мақсад.
- Ҳ укумат.
- ташкили маркетинг.
- иқ тисодиёт.
- Интихоби сохтори маркетинг.
- ВАО.

Қадами 3. Кори инфиродӣ. Мафҳумҳои асосии маркетингро шарҳ диҳед:

эҳтиётот , талабот , тақозо, мол, мубодила, созиш, бозор (20 дақ.)

баъди шунидани ҷавоби 5-6 нафар хоҳишмандон ба ишт ирокчиён варақаи тақсимотии “мафҳумҳои асосии маркетинг”-ро тақсим карда имкон диҳед, ки бо ҷавобҳои худ муқоиса кунанд.

Танаффус барои қаҳванӯшӣ (30 дақ.).

Сессияи 9. Таҳияи нақшаи стратегии устувори молиявӣ. (1 соату 15 дақ.)

Қадами 1. Ҳуҷуми зеҳнӣ. (10 дақ.) Аз иштирокчиён пурсед, ки фарқ байни нақша ва нақшаи стратегӣ дар чист?

Ҷавобҳои иштирокчиёно бо лексияи хурд пурра намоед.

Қадами 2. Кор дар гуруҳҳои хурд. Барои устувори молияви ташкилот кадом омилҳо заруранд? (40 дақиқа)

Қадами 3. Таҳлили намунаи “Нақшаи стратегии устувори молиявӣ” (25 дақ.)

Танаффус барои хӯроки нисфирӯзӣ ва машқи нерудиханда (1 соат) 12:15-13:15

Сессияи 10. Ҷалби захираҳои тиҷоратӣ, ВАО ва сохторҳои ҳукумати (1 соат)

Қадами 1. Ҷалби сохторҳои тиҷоратӣ. Кор дар гуруҳҳои хурд. (20 дақ.)

Дар асоси лоиҳаҳои худ муайян кунед, ки кадом сохторҳои тиҷоратӣ метавонанд ҳамчун сарчашмаи захира нақш бозанд? Рӯйхати донорҳои эҳтимолӣ.

Қадами 2. Ҳамкорӣ бо ВАО. Кор дар гуруҳҳои хурд. (20 дақ.)

Мактуб ба ВАО-ро барои ҳамкорӣ бо ташкилотатон таҳия намоед.

Қадами 3. Нақшофарӣ. (20 дақ.) Аз 3 нафар хоҳишмандон хоҳиш кунед, ки ба берун бароянд. 2 нафарро дар синф ҳамчун намояндаи ҳукумати маҳаллӣ “таъин” кунед. Аз иштирокчиёни нақшофарӣ хоҳиш кунед, ки саҳнаи муроҷиат ба намояндаи сохтори ҳукумати ро намоиш диҳанд.

Танаффус барои қаҳванӯшӣ (30 дақ.)

Сессияи 11. Мушкилоти асоси фандрайзинги миллӣ. Фандрайзери идеалӣ. (55 дақ.)

Қадами 1. Кор дар гуруҳҳои хурд. (30 дақ.) Дар ҶТ кадом монеаҳо барои амалӣ намудани фаъолияти фандрайзерӣ мавҷуданд?

Қадами 2. Ҳуҷуми зеҳнӣ ва муҳокимаи умумӣ (25 дақ.) Сифатҳои асосии “фандрайзери идеалӣ”-ро номбар кунед. Ҷавобҳоро дар варақаи калон нависед.

Қадами 3. Презентатсия “Фандрайзери идеалӣ” (10 дақ.)

Ҷамъбасти тренинг. Арзёбӣ. Супоридани сертификатҳо